Lietas Nr. A420161724, AA43-0102-26/12
ECLI:LV:ADAT:2026:0326.A420161724.9.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026. gada 26. martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnesis referents Kaspars Berķis, tiesneses Ilze Amona un Valda Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicēja /Persona C/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2024. gada 22. aprīļa lēmuma Nr. 31.4/22.9/1324 atcelšanu, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 17. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) 2024. gada 22. aprīļa lēmumu Nr. 31.4/22.9/1324 kā galīgo administratīvo aktu (turpmāk – lēmums) pieteicējs /Persona C/ iekļauts riska personu sarakstā. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Pieteicējs no 2021. gada 15. marta līdz 2023. gada 22. septembrim bija /Nosaukums A/ amatpersona – valdes priekšsēdētājs ar tiesībām pārstāvēt to vienpersonīgi. 2024. gada 19. martā /Nosaukums A/ nokavētie nodokļu maksājumi kopā bija 32 767,08*euro*, no kuriem 23 992,38 *euro*izveidojušies pieteicēja valdes priekšsēdētāja pienākumu pildīšanas laikā. Nokavētie nodokļu maksājumi izveidojušies pašas /Nosaukums A/ aprēķināto un samaksai valsts budžetā deklarēto summu rezultātā. Nokavētie nodokļu maksājumi pārsniedz 15 000*euro* un no nodokļu samaksas termiņa dienas nav pagājuši trīs gadi.

[1.2] 2023. gada 6. novembrī pieņemts lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu. Piespiedu izpildes rezultātā /Nosaukums A/ nokavētie nodokļu maksājumi netika iekasēti. Ņemot vērā /Nosaukums A/ nokavēto nodokļu maksājumu piedziņas procesā iegūto informāciju par tās mantisko stāvokli, proti, ka dienesta rīcībā nebija informācijas par sabiedrības mantas un/vai naudas līdzekļu esību, 2024. gada 19. martā tika sastādīts akts par piedziņas neiespējamību (turpmāk – akts par piedziņas neiespējamību), kurā secināts, ka nokavēto nodokļu maksājumu piedziņa no /Nosaukums A/ nav iespējama. Aktā par piedziņas neiespējamību norādītie nokavētie nodokļu maksājumi ir radušies laikā, kad pieteicējs bija attiecīgās komercsabiedrības amatpersona.

[1.3] No AS “Swedbank” kontu izrakstiem par periodu no 2023. gada 1. jūlija līdz 22. septembrim konstatējams, ka /Nosaukums A/ izejošie maksājumi (dažādu saimnieciskās darbības izdevumu apmaksa) bija 89 220,71*euro*, no kuriem tikai mazāk nekā puse (42 312,95 *euro*) tika novirzīta nokavēto nodokļu maksājumu segšanai, tātad naudas līdzekļi prioritāri tika novirzīti citiem mērķiem. Savukārt no /Nosaukums A/ Paysera LT UAB konta izraksta par periodu no 2023. gada 1. jūlija līdz 22. septembrim izejošie maksājumi 20 213,57*euro* apmērā novirzīti tikai saimnieciskās darbības izdevumu segšanai, tātad pilnībā citiem mērķiem. Attiecīgi, pieteicēja darbības nevar uzskatīt par mērķtiecīgām un sekmīgām nokavēto nodokļu maksājumu pakāpeniskai samaksai.

[1.4] Laikā, kad /Nosaukums A/ veidojās nokavētie nodokļu maksājumi un tās amatpersona bija pieteicējs, komercsabiedrībai bija iespēja sekmīgi izmantot tiesisko instrumentu, ko likumdevējs ir paredzējis, lai risinātu situācijas, kad nodokļu maksājumu veikšana noteiktajā termiņā un pilnā apmērā tomēr nav iespējama, piemēram, iesniegt tiesā pieteikumu par maksātnespējas procesa vai tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanu.

Šādos gadījumos ir sagaidāma tieši paša nodokļu maksātāja (pieteicēja) aktīva rīcība, iniciatīvas izrādīšana, ko pieteicējs nav darījis. Turklāt, neskatoties uz /Nosaukums A/ nodokļu parādu un pienākumu šo parādu nomaksāt, pieteicējs 2023. gada 22. septembrī beidza pildīt valdes priekšsēdētāja amata pienākumus komercsabiedrībā, atstājot to ar nodokļu parādiem un ignorējot savu pienākumu iesniegt tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu parāda nomaksas neiespējamības gadījumā. Līdz ar to pieteicējs kā komercsabiedrības valdes priekšsēdētājs neizmantoja nevienu no tiesību normās paredzētajiem instrumentiem, lai savlaicīgi risinātu komercsabiedrības finansiālās grūtības.

[1.5] Pamats pieteicēja iekļaušanai riska personu sarakstā ir nevis trūkumi saimnieciskās darbības organizēšanā un ar to saistīto lēmumu pieņemšanā, kas paši par sevi nav uzskatāmi par iemeslu, kura dēļ ieviests riska personas statusa piešķiršanas regulējums, bet gan tieši pieteicēja negodprātīga rīcība. Pastāv risks, ka arī nākotnē pieteicējs vieglprātīgi varētu ieņemt amatus uzņēmumos, pienākumus neveicot kā krietns un rūpīgs saimnieks.

[1.6] Lēmums par pieteicēja iekļaušanu riska personu sarakstā nav atzīstams par tādu, kas nesamērīgi ierobežotu personas tiesības. Iekļaušana riska personu sarakstā ir vērsta uz nākotni. Atrašanās riska personu sarakstā liedz turpmāku iespēju uz noteiktu laiku saņemt atsevišķus Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra pakalpojumus, lai novērstu iespēju, ka tā pati persona tiek reģistrēta vēl citos uzņēmumos un nodokļu nemaksāšana turpinās. Vienlaikus personas iekļaušana riska personu sarakstā kalpo arī plašākam mērķim, proti, lai pasargātu kreditoru un citu komersantu intereses, veicinātu komercdarbības vides drošību un labprātīgu nodokļu saistību izpildi.

[2] Nepiekrītot lēmumam, pieteicējs to pārsūdzēja administratīvajā tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] /Nosaukums A/ rīcībā bija pamatlīdzekļi, pret kuriem dienests varēja vērst piedziņu. No lēmuma nav izprotams, kādus tieši pasākumus veica dienests, lai pēc 2023. gada 6. novembra lēmuma par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu no /Nosaukums A/ tiktu piedzīti nokavētie nodokļu maksājumi.

[2.2] Pieteicējs iesniegumā bija norādījis uz sabiedrības mantu, pret kuru var vērst piedziņu, lai segtu nodokļu parādu. Taču lēmumā šie apstākļi netika vērtēti un netika arī sniegta atbilde uz pieteicēja iesniegtajiem lūgumiem. Turklāt uz 2023. gada 22. septembri, kad pieteicējs atstāja /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amatu, /Nosaukums A/ bija arī vairāki debitori.

[2.3] Lai arī dienests apstrīdēšanas procesā ir piemērojis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piekto daļu, tomēr tā ir bijusi vienpusēja labas pārvaldības principa piemērošana. Labas pārvaldības princips bez “taisnīgu procedūru īstenošanas saprātīgā laikā” paredz arī “citu noteikumu piemērošanu, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses”. Šo likuma prasību pieteicēja situācijā dienests nav vērtējis.

[2.4] Lēmumā nav vērtēts arī tas, ka /Nosaukums A/ dienestam trīs reizes lūdza nodokļu nomaksas parāda atmaksas grafiku, lai /Nosaukums A/ spētu turpināt veikt saimniecisko darbību. Vienu reizi šis nodokļu nomaksas parāda grafiks no dienesta puses tika apstiprināts, kuru /Nosaukums A/ arī veiksmīgi izpildīja. Otro un trešo reizi grafiku dienests atteica apstiprināt. Bez tam 2020. gada 21. jūlijā tiesa civillietā Nr. C29353220 ierosināja /Nosaukums A/ tiesiskās aizsardzības procesu. 2020. gada 29. oktobrī tiesiskās aizsardzības process

tika izbeigts, jo tiesiskās aizsardzības plānu neatbalstīja Maksātnespējas likuma 42. panta trešajā daļā noteiktais kreditoru vairākums.

[2.5] Lēmumā nav izvērtēti lietderības apsvērumi un pamatojums, kāpēc pieteicējs, kad bija /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētājs, nedrīkstēja novirzīt maksājumus saimnieciskās darbības segšanai un darbinieku darba algas nomaksai. Minētais neapšaubāmi norāda uz to, ka pieteicējam rūpēja /Nosaukums A/ tālākā saimnieciskā darbība un tas apliecina faktu, ka pieteicējam nebija nodoma veikt jebkādas prettiesiskas darbības, lai /Nosaukums A/ nonāktu uz bankrota sliekšņa.

[2.6] No publiski pieejamiem reģistriem ir redzams, ka pieteicējs /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amatu atstāja 2023. gada 22. septembrī, bet īstenībā tas notika 2023. gada 18. septembrī, jo /Nosaukums A/ patiesā labuma guvēji un patiesais īpašnieks neļāva pieteicējam nokārtot visas juridiskās formalitātes līdz galam, lai valdes priekšsēdētāja amats tiktu atstāts pienācīgi.

Tad, kad pieteicējs atstāja valdes amatu, deklarācijas par 2023. gada septembri vēl nebija iesniegtas un pieteicēja rīcībā nebija nepieciešamās informācijas par iepriekšējā perioda nodokļa parāda apmēru, secīgi, pieteicējs nevarēja samaksāt visus nepieciešamos nodokļus, jo aprēķināto nodokļu nomaksas termiņš iestājās brīdī, kad pieteicējs jau atstāja ieņemto amatu. Deklarācijas sagatavoja un iesniedza jaunā /Nosaukums A/ valde, kurai bija atstāts uzņēmums ar debitoriem un lielu pamatkapitālu, kuru nākamā valde ir izšķērdējusi, nevis novirzīja nodokļu nomaksai.

[2.7] Lai iekļautu personu riska sarakstā ir arī jāvērtē, vai persona ir rīkojusies tā, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas. Dienests šos apstākļus nav vērtējis un nav skaidrojis, kāpēc dienesta ieskatā šiem apstākļiem nav būtiskas nozīmes. Ar lēmumu nav pierādīts, ka pieteicējs, būdams /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētājs, neveicināja uzņēmuma normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildi. Tāpat arī nav konstatējams, ka pieteicēja rīcībā būtu saskatāma negodprātīgas darbības pazīmes, kā rezultātā pieteicējs būtu iekļaujams riska personu sarakstā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 17. decembra spriedumu pieteicēja pieteikums apmierināts. Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[3.1] No komercreģistra ierakstiem secināms, ka pieteicējs no 2021. gada 15. marta līdz 2023. gada 22. septembrim bijis /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētājs, savukārt no 2023. gada 22. septembra valdes priekšsēdētājs ir /Persona D/. No lietas materiāliem izriet, ka dienā, kad pieteicējs atstāja /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amatu, uzņēmumam nokavētie nodokļu parādi bija 5048,85*euro,* sadalījumā pa nodokļiem uzņēmējdarbības riska valsts nodeva 4,50 *euro*, pievienotās vērtības nodoklis 1644,32 *euro,* iedzīvotāju ienākuma nodoklis 1036,69 *euro* un sociālās apdrošināšanas iemaksas 2363,79 *euro*. Tāpat dienests norādījis, ka uz 2023. gada 22. septembri /Nosaukums A/ bija arī aprēķinātie nākotnes nodokļu maksājumi 16 679,34*euro*.

Par nodokļa parādu var uzskatīt tikai tādus nodokļu maksājumus, kas nav samaksāti likumā noteiktajā termiņā. Dienesta pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka ievērojot to, ka /Nosaukums A/ deklarācijas sniedza par ceturksni, septembra deklarācijās aprēķināto nodokļu samaksas termiņš iestājās tikai oktobrī, līdz ar to nevar atzīt, ka uz 2023. gada 22. septembri nodokļu maksājums 16 679,34*euro*apmērā bija atzīstams par nodokļu parādu. Pieteicējs, nebūdams /Nosaukums A/ amatpersona, 2023. gada oktobrī nevarēja veikt ar septembrī iesniegtajām deklarācijām aprēķināto nodokļu maksājumu samaksu, jo viņam nebija pieeja uzņēmuma kontiem.

Nav konstatējams, ka dienests būtu veicis papildu nodokļu aprēķinu pamatojoties uz pieteicēja darbības laikā iesniegtajām nodokļu deklarācijām, jo tajās, piemēram, sniegtas nepatiesas ziņas. Ievērojot minēto, tiesa nekonstatē likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punkta "e" apakšpunkta kritēriju, ka pieteicēja kā komercsabiedrības amatpersonas pilnvaru pildīšanas laikā, komercsabiedrībai bija izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*. Secīgi nav konstatējams pamats pieteicēja iekļaušanai riska personu sarakstā.

[3.2] Likumdevēja mērķis, ieviešot riska personu sarakstu, bija aizsargāt sabiedrības intereses no personu prettiesiskas rīcības, tām izvairoties no nodokļu samaksas un tādējādi nodarot zaudējumus valsts budžetam. Tas ir vērsts uz komercdarbības un saimnieciskās darbības vides sakārtošanu, izslēdzot no tās negodprātīgus komersantus. Savukārt kritēriji riska personas statusa noteikšanai ir izvēlēti, ņemot vērā dienesta rīcībā esošos statistikas datus par izmantotajiem paņēmieniem nodokļu izkrāpšanai no valsts budžeta.

Pieteicējs jau sūdzībā par sākotnējo lēmumu norādīja, ka, atstājot /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amatu, uzņēmuma rīcībā palika vairāki uzņēmuma pamatlīdzekļi, kurus varēja izmantot nodokļu parādu nomaksai, taču dienests minētos argumentus nav pārbaudījis, vien atsaucies uz to, ka 2024. gada 16. februārī dienests nosūtīja vēstuli /Nosaukums A/ ar lūgumu sniegt informāciju par pamatlīdzekļiem, krājumiem, debitoriem un kreditoriem, kā arī norēķinu kontiem un, pamatojoties uz /Nosaukums A/ sniegto informāciju 2024. gada 19. martā sastādīja aktu par piedziņas neiespējamību.

[3.3] Tiesa lietā pieprasīja informāciju no Ceļu satiksmes drošības direkcijas par /Nosaukums A/ īpašumā vai turējumā esošajiem transportlīdzekļiem laika periodā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. martam.

No saņemtās informācijas izriet, ka /Nosaukums A/ īpašumā līdz 2023. gada 27. septembrim atradās kravas transporta furgonsOpel Movanoar valsts reģistrācijas numuru /Transportlīdzeklis B/. To 2023. gada 27. septembrī par 13 673*euro*/Nosaukums A/ vārdā atsavināja /Persona D/ uzņēmumam SIA "Tehnoma", par ko izrakstīts rēķins-pavadzīme Nr. 230927-T. Realizāciju 2023. gada 27. septembrī apstiprina arī pamatlīdzekļu uzskaites kartīte, kurā kā realizācijas pamatojums norādīts 230928-MKV230927-T. Savukārt /Nosaukums A/ konta izraksts apliecina, ka pamatojoties uz rēķinu 230928MKV no SIA "RICH HOLDING" (nevis SIA "Tehnoma") saņemti 605*euro*, citi maksājumi saistībā ar minētā transportlīdzekļa pārdošanu /Nosaukums A/ konta izrakstā nav konstatējami.

Līdz 2023. gada 14. decembrim /Nosaukums A/ īpašumā bijaVW Touaregar valsts reģistrācijas numuru /Transportlīdzeklis M/. No Ceļu satiksmes drošības direkcijas reģistra redzams, ka minētā automašīna 2023. gada 13. decembrī reģistrēta /Persona E/ īpašumā, kas saskaņā ar /Nosaukums A/ bankas konta izrakstu 2023. gada 13. decembrī veikusi pārskaitījumu 1814,57*euro*. Kā minētās automašīnas turētāja reģistrā norādīta /Persona F/, kas ir /Persona E/ (īpašnieces) māte un /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja no 2023. gada 22. septembra /Persona D/ laulātā.

[3.4] Pieteicējs pirms /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas izbeigšanas 2023. gada augustā veica darbības, lai atsavinātu uzņēmuma traktortehniku un nomaksātu nodokļu parādus.

Izskatāmajā gadījumā dienests nav veicis pārbaudi par pieteicēja sūdzībā norādītajiem argumentiem, attiecībā uz /Nosaukums A/ pamatlīdzekļu atsavināšanu. Tāpat pieteicējs sūdzībā un tiesas sēdē norādīja, ka pieteicējs kā uzņēmuma amatpersona savas darbības laikā nevarēja nodrošināt uzņēmuma finanšu līdzekļu saimniecisku izmantošanu, jo uzņēmuma kontam bija pieeja citām ar uzņēmumu saistītām personām, kas mēdza bez saskaņošanas ar pieteicēju, novirzīt naudas līdzekļus citur, ko apliecina /Nosaukums A/ bankas konta izraksts. Minētais bija viens no iemesliem, kādēļ pieteicējs atstāja /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amatu. Dienests nav arī pārbaudījis pieteicēja norādīto informāciju par /Nosaukums A/ debitoriem, kuru kopējais parāds /Nosaukums A/, pieteicējam, atstājot valdes priekšsēdētāja amatu, bijis vairāk kā 37 000*euro*.

Šādos apstākļos tiesa nekonstatēja, ka /Nosaukums A/ nodokļu parāds, kuru dienests norāda kā radušos pieteicēja valdes priekšsēdētāja pilnvaru laikā, ir radies un tā piedziņa kļuvusi neiespējama tieši pieteicēja darbību rezultātā.

[3.5] Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punkta mērķis ir efektīvi atturēt no uzņēmējdarbības vides negodprātīgus komersantus. Izskatāmajā gadījumā lietā nav pierādījumu tam, ka pieteicējs būtu negodprātīgs komersants.

Uzņēmējdarbība vienmēr ir saistīta ar noteiktu risku uzņemšanos, kas nozīmē, ka dažādu apstākļu dēļ tā var izrādīties neveiksmīga, radot zaudējumus un parādus, tostarp arī nodokļu parādus. Likumdevēja mērķis nav bijis panākt, lai riska personu sarakstā tiktu iekļauta ikviena persona, kura ir bijusi uzņēmuma amatpersona, kuras darbības laikā uzņēmumam izveidojušies nodokļu maksājumu parādi, neraugoties uz to, ka nav konstatējama negodprātīga rīcība. Likumdevēja mērķis ir panākt, lai riska personu sarakstā tiktu iekļautas tikai tās personas, kurām nav mērķa nodarboties ar uzņēmējdarbību (uzņēmums dibināts ar negodprātīgu nolūku), kuru mērķis ir izkrāpt no valsts budžeta finanšu līdzekļus (nepamatoti priekšnodokļa atskaitījumi par neesošiem darījumiem), kā arī citu prettiesisku darbību veikšana (piemēram, nelikumīgu ienākumu legalizēšana un tamlīdzīgi). Tādējādi normas mērķis ir izslēgt no uzņēmējdarbības vides personas ar ļaunprātīgiem nolūkiem, un šādas personas pārsvarā neveic komercdarbību, bet imitē to, taču konkrētajā gadījumā šādi apstākļi nav konstatējami.

[3.6] Lēmuma pamatojumā nav norādīti apstākļi vai pierādījumi, kas liecinātu par to, ka pieteicējs pārtrauca pildīt /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amata pienākumus tikai tāpēc, lai izvairītos no nokavēto nodokļu maksājumu nomaksas. Lietā nav arī pierādījumu tam, ka /Nosaukums A/ laika periodā, kad pieteicējs bija

uzņēmuma amatpersona, būtu bijusi iesaistīta fiktīvos darījumos vai nodokļu krāpšanā. Lēmuma pamatojumā šādi apstākļi nav norādīti. Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka pieteikums ir apmierināms un dienesta lēmums atceļams kā prettiesisks.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu dienests iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] Tiesa nepareizi piemērojusi un interpretējusi likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punkta "e" apakšpunktu. No šīs normas izriet, ka pietiek konstatēt, ka nokavētie nodokļu maksājumi ir izveidojušies komercsabiedrības amatpersonas amata pienākumu pildīšanas laikā, nevis jākonstatē to pastāvēšana uz amata termiņa beigām. Tiesa kļūdaini secinājusi, ka par riska personu var atzīt tikai gadījumā, ja parāds pārsniedz 15 000 *euro* tieši uz amata pildīšanas beigu dienu, lai gan likums šādu nosacījumu neparedz.

[4.2] Dienesta pierādījumi skaidri apliecina, ka laikā no 2021. gada 15. marta līdz 2023. gada 22. septembrim /Nosaukums A/ ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi vairāk nekā 23 000*euro* apmērā, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteikto 15 000 *euro* slieksni. Šie maksājumi netika veikti likumā noteiktajos termiņos, un piedziņa tika atzīta par neiespējamu. Līdz ar to tiesas secinājums, ka likumā noteiktie priekšnoteikumi nav iestājušies, ir nepamatots.

[4.3] Tiesa kļūdaini atzina, ka pieteicējs nav rīkojies negodprātīgi. Dienests lēmumā ir norādījis, ka pieteicēja pilnvaru laikā ievērojama daļa uzņēmuma līdzekļu tika izmantota citiem mērķiem, nevis nodokļu nomaksai. No /Nosaukums A/ bankas un Paysera kontu izrakstiem redzams, ka tikai neliela daļa maksājumu bija vērsta uz nodokļu segšanu, bet pārējie – saimnieciskajiem izdevumiem un citām izmaksām. Šāda rīcība neatbilst krietna un rūpīga saimnieka pienākumam, kas izriet no Komerclikuma 169. panta.

[4.4] Pieteicēja norāde, ka viņš nevarēja ietekmēt uzņēmuma norēķinus, jo bankas kontiem bija pieeja arī citām personām, nevar tikt uzskatīta par attaisnojošu apstākli. Kā valdes priekšsēdētājam viņam bija pienākums kontrolēt uzņēmuma finansiālo stāvokli un nodrošināt likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktā pienākuma izpildi.

[4.5] Pieteicējs atstāja valdes priekšsēdētāja amatu tieši pirms termiņa, kad bija jāveic nodokļu samaksa. Turklāt pēc amata atstāšanas viņš kļuva par amatpersonu citā uzņēmumā – /Nosaukums F/, kur valdes loceklis un īpašnieks ir /Persona G/, kas ir arī /Nosaukums A/ īpašnieks.

[4.6] Tiesa kļūdaini secināja, ka dienests nav pārbaudījis informāciju par uzņēmuma pamatlīdzekļiem un iespējām segt parādus. Dienests, sastādot aktu par piedziņas neiespējamību, pārbaudīja visus pieejamos datus Ceļu satiksmes drošības direkcijas, Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas un Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras sistēmās un konstatēja, ka uzņēmumam nepieder manta, uz kuru varētu vērst piedziņu. Tāpēc tiesa nav pareizi, pilnīgi un objektīvi izvērtējusi lietā esošos pierādījumus.

[4.7] Tiesa nepamatoti atzina, ka dienests nav veicis lietderības apsvērumus, iekļaujot pieteicēju riska personu sarakstā. Lēmumā dienests izvērtēja gan faktiskos apstākļus, gan nepieciešamību aizsargāt sabiedrības intereses.

[5] Tiesas sēdē dienests uzturēja apelācijas sūdzību, balstoties tajā ietvertajos argumentos. Savukārt pieteicējs dienesta apelācijas sūdzību neatzina, norādīja uz lietā sniegtajiem paskaidrojumiem un lūdza apelācijas sūdzību noraidīt kā nepamatotu.

[6] Ņemot vērā apgabaltiesas lūgumu, dienests lietā iesniedza papildu informāciju par veiktajām piedziņas darbībām /Nosaukums A/.

Arī pieteicējs lietā iesniedza papildu paskaidrojumus, norādot, ka 2023. gada 18. septembrī elektroniski parakstīja un nosūtīja iesniegumu par atkāpšanos no /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāja amata. Pēc minētā datuma pieteicējam vairs nebija tiesību piekļūt ne dienesta nodokļu informācijas sistēmai, ne tiesību rīkoties ar uzņēmuma bankas līdzekļiem. Amata atstāšanas brīdī uzņēmuma īpašumā bija vairāki transportlīdzekļi un citi

pamatlīdzekļi, kuri vēlāk tika atsavināti. Taču dienests ilgstoši neveica aktīvas darbības parāda piedziņai, kā rezultātā nodokļu parāds būtiski pieauga. /Nosaukums A/ bankas izraksti apliecina, ka pieteicēja darbības laikā uzņēmumā ienākošie līdzekļi tika novirzīti nodokļu nomaksai, kas apstiprina, ka pieteicējs rīkojās kā rūpīgs un krietns saimnieks.

Motīvu daļa

[7] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, kā arī izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar lietas dalībnieku paustajiem argumentiem, atzīst, ka Administratīvā rajona tiesa spriedumā ir izvērtējusi visus lietas izspriešanai būtiskos apstākļus. Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Ievērojot minēto, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem apgabaltiesa papildus norāda turpmāk minēto.

[8] Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta “e” apakšpunkts noteic, ka riska persona ir fiziskā persona, kas ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā, un tās amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

Tātad, lai saskaņā ar likuma ”Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta “e” apakšpunktu personu iekļautu riska personu sarakstā, cita starpā ir jākonstatē, ka laikā, kad šī persona bija komercsabiedrības amatpersona, komercsabiedrībai bija izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*.

[9] Saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 15. panta pirmo daļu nodokļu maksātājiem ir pienākums aprēķināt maksājamos nodokļus (1. punkts) un pilnā apmērā tos nomaksāt noteiktajā termiņā (2. punkts).

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 26. panta pirmajā daļā noteikts, ka nodokļu maksājumus atbilstoši nodokļu deklarācijai, avansa maksājumu aprēķinam, kā arī citiem dokumentiem par maksājumiem budžetā vai pēc nodokļu administrācijas kontroles (pārbaudes, revīzijas) aprēķinātos nodokļu maksājumus (arī soda naudu), kuri nav samaksāti nodokļu likumos vai citos normatīvajos aktos noteiktajā termiņā, un ar tiem saistīto nokavējuma naudu, kā arī izdevumus par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu bezstrīda kārtībā nodokļu administrācija piedzen bezstrīda kārtībā, pamatojoties uz lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu.

Tātad par nokavētiem nodokļu maksājumiem ir atzīstami tādi, kuri nav samaksāti nodokļu likumos vai citos normatīvajos aktos noteiktajā termiņā. Arī Senāts ir norādījis, ka likuma “Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta “e” apakšpunkta piemērošanai nozīme tiek piešķirta nokavētajiem nodokļu maksājumiem. Tas nozīmē to, ka nodokļu samaksas termiņš ne tikai ir iestājies, bet tas nav pagarināts un/vai administratīvā akta izpilde nav apturēta administratīvā akta apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas procesā (*Senāta 2019. gada 17. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA- 229/2019 7. punkts*).

Līdz ar to nav pamatots dienesta arguments, ka, piemērojot likuma ”Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta “e” apakšpunktu, ir ņemamas vērā arī nodokļu summas, kuru samaksai vēl nav iestājies termiņš. Šāds dienesta viedoklis nav balstīts tiesību normās.

[10] Pretēji dienesta apelācijas sūdzībā paustajam viedoklim, apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinātajam, ka konkrētajā gadījumā pieteicēja rīcība nav arī vērtējama kā negodprātīga.

No lietā iesniegtajiem /Nosaukums A/ bankas kontu izrakstiem redzams, ka sabiedrības kontos ienākošie naudas līdzekļi, tostarp no aktīvu atsavināšanas, tika novirzīti saimnieciskās darbības izdevumu segšanai, darbinieku algām, kā arī nodokļu saistību dzēšanai. Turklāt, kā izriet no dienesta iesniegtās informācijas, /Nosaukums A/ uz 2023. gada 21. augustu bija samaksājusi visus nodokļus un tai nebija nodokļu parāda (*lietas 194.–195. lapa*). Šādos apstākļos apgabaltiesa nevar piekrist dienesta viedoklim, ka pieteicējs būtu rīkojies negodprātīgi, tostarp pretēji Komerclikuma 169. panta pirmajā daļā noteiktam valdes locekļa pienākumam rīkoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam.

Kā to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, komercdarbība ir saistīta ar noteiktu risku, kas nozīmē, ka dažādu apstākļu dēļ tā var izrādīties arī neveiksmīga, radot zaudējumus un parādus, tostarp arī nodokļu parādus. Taču likumdevēja mērķis nav bijis panākt, lai riska personu sarakstā tiktu iekļauta ikviena persona, kura ir bijusi uzņēmuma amatpersona, kuras darbības laikā uzņēmumam izveidojušies nodokļu maksājumu parādi, neraugoties uz to, ka nav konstatējama negodprātīga rīcība.

[11] Pirmās instances tiesa arī pamatoti secinājusi, ka dienests nav pienācīgi pārbaudījis pieteicēja sniegto informāciju par /Nosaukums A/ rīcībā esošajiem pamatlīdzekļiem, kurus sabiedrība varēja atsavināt, lai segtu nodokļu parādu.

Pirmās instances tiesas iegūtā informācija no Ceļu satiksmes drošības direkcijas apstiprina, ka pēc tam, kad pieteicējs bija beidzis pildīt /Nosaukums A/ valdes locekļa amata pienākumus, sabiedrība atsavināja vairākus tai piederošos transportlīdzekļus. Taču nauda no šo transportlīdzekļu atsavināšanas tā arī netika novirzīta nodokļu parāda dzēšanai. Vienlaikus dienests lietā nav sniedzis loģisku skaidrojumu, kādēļ šādos apstākļos netika vērtēta /Nosaukums A/ valdes atbildība, kuras pilnvaru termiņa laikā tika atsavināti sabiedrības transportlīdzekļi, neveicot nodokļu parāda samaksu.

Turklāt no lietas materiāliem konstatējams, ka dienests 2023. gada 6. oktobrī pieņēma lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu. Minētajā lēmumā norādīts, ka nokavēto nodokļu maksājuma piedziņa vēršama tostarp pret sabiedrības kustamo mantu (*lietas 35. lapa*). No lietā papildus iesniegtajiem dokumentiem redzams, ka dienests 2023. gada 6. novembrī, pamatojoties uz pieņemto lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, ir nosūtījis Valsts tehniskās uzraudzības aģentūrai lūgumu par atsavināšanas aizlieguma atzīmes uzlikšanu /Nosaukums A/ traktortehnikai (*lietas 199. lapa*). Savukārt Ceļu satiksmes drošības direkcijai lūgums par atsavināšanas aizlieguma atzīmes uzlikšanu sabiedrības transportlīdzekļiem nav nosūtīts. Taču, kā redzams no Ceļu satiksmes drošības direkcijas sniegtās informācijas, /Nosaukums A/ īpašumā 2023. gada 6. novembrī bija reģistrēti divi – automašīnasFiat Ducato un VW Touareg.Turklāt automašīna VW Touaregatsavināta tikai 2023. gada 14. decembrī. Kā noskaidrots lietā, ienākumi no šo transportlīdzekļu atsavināšanas netika novirzīti sabiedrības nodokļu parāda samaksai. Dienests lietā tā arī nav spējis sniegt loģisku un saprotamu skaidrojumu, kādēļ tas konkrētajos apstākļos nav veicis piedziņas darbības pret /Nosaukums A/ mantu, kas bija reģistrēta Ceļu satiksmes drošības direkcijā.

[12] Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinātajam, ka konkrētajos apstākļos dienests nav izdarījis arī nepieciešamos lietderības apsvērumus konkrētā lēmuma pieņemšanai. Kā secināms no lietā noskaidrotajiem apstākļiem, dienests ir ne tikai kļūdījies, nosakot, ka ir izpildījies viens no formālajiem kritērijiem likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punkta "e" apakšpunkta piemērošanai (nokavēti nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*), bet nav arī pienācīgi pamatojis un pierādījis lēmumā norādīto par pieteicēja rīcības negodprātīgo raksturu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pirmās instances tiesa pamatoti atzina lēmumu par prettiesisku. Savukārt dienesta apelācijas sūdzība ir acīmredzami nepamatota.

[13] Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tā kā pieteikums tiek apmierināts, no atbildētājas par labu pieteicējam piespriežama tā samaksātā valsts nodeva par pieteikumu 30 *euro*. Ņemot vērā, ka šajā administratīvajā lietā atbildētājas Latvijas Republikas pusē

pieaicinātā iestāde ir dienests, tad pieteicējam samaksātā valsts nodeva atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 “Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu” 13. punktam jāatlīdzina no dienesta budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 253. panta pirmo daļu, 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

apmierināt /Persona C/ pieteikumu;

atcelt Valsts ieņēmumu dienesta 2024. gada 22. aprīļa lēmumu Nr. 31.4/22.9/1324 no tā pieņemšanas dienas;

piespriest no Latvijas Republikas par labu pieteicējam /Persona C/ (personas kods /Personas kods A/) samaksāto valsts nodevu 30*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis Tiesnese Tiesnese K. Berķis I. Amona V. Zommere